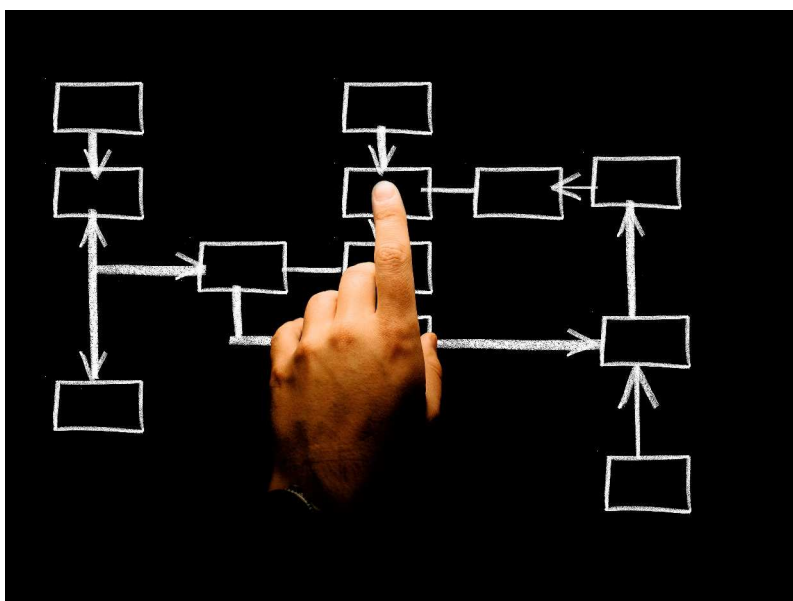

Catalunya comparada: Indicadors internacionals de funcionament intern dels partits polítics

Albert Garrigós

Tècnic d'anàlisi
econòmica a la
Direcció General de
Contractació Pública -
Departament de la
Vicepresidència i
d'Economia i
d'Hisenda -
Generalitat de
Catalunya

@albertgarri

És car el sistema de partits polítics de Catalunya? En quina mesura els partits depenen de la seva militància o ho fan d'ingressos públics? Quin paper juguen les seves organitzacions internes? És un sistema de partits caracteritzat per un elevat nombre d'assemblees i congressos? En aquest article s'abordaran aquestes i d'altres qüestions a partir de la comparació del sistema de partits polítics de Catalunya amb el d'altres democràcies representatives.

Per realitzar aquesta anàlisi comparativa, l'Observatori de Partits Polítics de Catalunya (OPCAT) pren com a marc metodològic de referència el Political Party Database Project (PPDB) i estudia a fons el funcionament intern dels partits polítics de Catalunya. Això permet que els resultats assolits puguin ésser comparats amb els de les 19 democràcies representatives analitzades pel PPDB Project a través d'un sistema d'indicadors.[1]

Recursos interns dels partits polítics a Catalunya

El primer grup d'indicadors destacats són aquells que tracten sobre els recursos del conjunt de partits polítics. És a dir, els que fan referència al seu finançament, a la dependència que tenen dels ingressos públics, al volum de personal que hi treballa i a la importància de la militància respecte al seu electorat. Els resultats d'aquests indicadors es poden veure gràficament a la Taula 1.

El conjunt de partits amb representació al Parlament de Catalunya té un cost de 50 cèntims d'euro per elector

Taula 1: Indicadors comparats sobre recursos interns dels sistemes de partits polítics

PAÍS	RECURSOS				
	FINANÇAMENT MITJÀ DELS PARTITS PER VOTANT	% DE FINANÇAMENT PÚBLIC RESPECTE EL TOTAL D'INGRESSOS	NOMBRE MITJÀ D'STAFF PER PARTIT	RÀTIO AFILIACIÓ/ELECTORAT	ÍNDEX DE FORTALESA INTERNA DELS PARTITS
Austràlia	1,19 €	No disponible	21	1,57%	-0,66
Alemanya	0,98 €	35,4	77	3,05%	-0,13
Àustria	1,96 €	79,8	No disponible	5,79%	3,02
Bèlgica	0,86 €	72,2	31	5,85%	1,31
Canada	0,62 €	34,2	No disponible	0,83%	-1,99
Catalunya	0,50 €	76,14	40	3,42%	-0,68
Dinamarca	0,86 €	44,1	9	3,67%	0,04
Espanya	1,28 €	66,9	106	5,34%	1,68
França	1,41 €	43,9	No disponible	2,55%	0,26
Hongria	0,29 €	81,6	12	1,05%	-2,39
Irlanda	0,99 €	68,5	27	2,22%	-0,59
Israel	0,44 €	81,2	13	6,22%	0,85
Itàlia	0,61 €	53,8	64	4,49%	0,12
Noruega	2,77 €	69,2	19	4,44%	3,52
Països Baixos	0,46 €	37	44	2,44%	-1,31
Polònia	0,17 €	54,9	No disponible	0,86%	-2,69
Portugal	0,35 €	74,2	1	2,98%	-1,17
Regne Unit	0,44 €	8,6	16	0,97%	-2,20
República Txeca	0,95 €	48,1	28	1,90%	-0,85
Suècia	1,42 €	71,3	36	3,45%	0,80
MITJANA	0,93	57,95	34	3,24%	-0,15

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del projecte OPCAT i del PPDB Project.

Així, en primer lloc, podem apreciar com el conjunt de partits amb representació al Parlament de Catalunya té un cost de 50 cèntims d'euro per elector. Aquesta xifra suposa que Catalunya se situï com el setè sistema de partits polítics més econòmic per a la ciutadania, amb un cost per sota de la mitjana del conjunt de països, que és de 93 cèntims. D'altra banda, també es pot observar com Noruega encapçala aquest rànquing amb un sistema de partits polítics que costa 2,77 euros per elector; mentre que a la cua hi trobem el cas de Polònia, on el conjunt de partits polítics representa 0,17 euros per ciutadà. A l'hora d'interpretar aquestes dades, compartim la valoració que en fan Poguntke, Scarrow i Webb (2016): “podríem pensar,

raonablement, que dos o tres euros per elector no és un preu massa car per pagar la democràcia”.

Un altre indicador rellevant sobre el finançament del sistema de partits és veure en quina mesura el sistema és depenent dels ingressos provinents de fons públics. De nou, la Taula 1 mostra aquests resultats. Es pot veure, per tant, com els partits catalans són els quarts amb major dependència del finançament públic a l'obtenir el 76% d'ingressos d'aquesta font. Aquest valor se situa força a prop del nivell màxim assolit per Hongria amb un 82%, per sobre, també, de la mitjana del conjunt de països (58%) i lluny dels valors més baixos com el cas d'Alemanya (35%), el Canadà (34%) o el valor estadísticament extrem del Regne Unit, amb un 9%.

Una tercera dada a destacar és la que fa referència al nombre mitjà de persones treballadores (staff) per partit polític. A priori, el sistema modern de campanyes electorals, amb una creixent dependència de professionals del màrqueting i de la comunicació, juntament amb un context de disminució de les xifres de militància dels partits[2], ens portarien a pensar que els partits actualment disposen d'una àmplia plantilla de professionals que els assisteixen. Tanmateix, a la pràctica, observem que els països dels quals es té informació[3] tenen una mitjana de 34 persones treballadores per partit. En el cas de Catalunya, es pot veure com la xifra assolida és molt propera a aquesta mitjana i se situa en 40 persones treballadores per partit. A la vegada, Espanya, amb 106 treballadors per partit i Dinamarca amb 9, representen els valors màxims i mínims d'aquest indicador.

En quart lloc, una de les variables clàssiques a l'hora de mesurar la fortalesa interna dels partits polítics ha estat observar els seus nivells de militància. A fi de no veure's afectada per les diferències de població de cada país una ràtio útil és la de nombre de persones afiliades respecte el volum total d'electors. D'aquesta manera, podem veure com Catalunya presenta una ràtio militància/electorat del 3,42%, això vol dir que de cada 100 electors únicament 3,42 militen en algun partit polític. Aquest valor és lleugerament superior al de la mitjana dels països analitzats que és del 3,24%. Veiem també com Israel presenta els nivells màxims de militància relativa, amb un 6,22%, mentre que el Canadà té els valors més baixos amb un 0,83%.

Per concloure aquest bloc, s'ha elaborat un darrer indicador per

"Una de les variables clàssiques a l'hora de mesurar la fortalesa interna dels partits polítics ha estat observar els seus nivells de militància"

tal de poder mesurar la fortalesa interna dels sistemes a partir dels seus recursos. Per fer-lo s'ha relacionat la ràtio afiliació per electorat amb la ràtio finançament per electorat. Així s'ha aconseguit un índex sintètic en el qual els diferents sistemes de partits assoleixen valors positius (quan la solidesa interna dels partits és més elevada) i negatius, (quan tal solidesa és menor). D'aquesta manera veiem que el país amb uns partits amb major fortalesa, pel que fa als seus recursos interns, és el de Noruega, amb un +3,52, mentre que el de Polònia és el que obté una pitjor puntuació amb -2,69. En el cas de Catalunya, el valor assolit és de -0,68, valor que mostra una robustesa inferior a la de la mitjana.

Estructura i funcionament intern

El segon bloc d'indicadors inclou aquells elements comparables, respecte al conjunt de països analitzats, referents a la seva estructura interna i funcionament. Tots aquests resultats s'agrupen a la Taula 2.

Taula 2: Indicadors comparats sobre estructura i funcionament intern dels sistemes de partits polítics

PAÍS	ESTRUCTURA I FUNCIONAMENT INTERN	
	FREQÜÈNCIA DE LA CELEBRACIÓ DE CONGRESSOS O ASSEMBLEES (EN ANYS)	NOMBRE MITJÀ DE SUBORGANITZACIONS PER PARTIT
Alemanya	1,3	1,86
Austràlia	2	2
Àustria	2,8	1,8
Bèlgica	1,33	2
Canada	2	1,8
Catalunya	3,08	1
Dinamarca	1,38	0,63
Espanya	3,8	0,8
França	2,75	1
Hongria	1,5	2,75
Irlanda	1,9	1,6
Israel	2,52	1,5
Itàlia	2,5	2,8
Noruega	1,57	1,7
Països Baixos	1,28	0,67
Polònia	3,67	1,4
Portugal	2,5	1,2
Regne Unit	0,86	1,9
República Txeca	2	0,6
Suècia	2,13	2,1
MITJANA	2,14	1,56

"Un segon indicador sobre l'estructura es pot veure en el nombre mitjà de suborganitzacions"

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'OPCAT i del PPDB Project.

En primer lloc, es mesura la freqüència amb la qual els partits duen a terme congressos o assemblees, que tant poden ser de caràcter ordinari com extraordinaris. En el cas de Catalunya, aquests congressos es fan cada 3,08 anys, per sobre del valor mitjà del conjunt de països analitzats que és cada 2,14 anys, i convertint-lo en el tercer sistema de partits que més triga a

celebrar aquest tipus d'acte. El valor màxim, pel que fa a aquest indicador l'obté Espanya, on els partits de mitjana celebren un congrés cada 3,8 anys; mentre que en el cas del Regne Unit, que obté el valor mínim, els partits celebren un congrés o assemblea cada menys d'un any (0,86 anys).

Un segon indicador sobre l'estructura i el funcionament intern dels partits polítics es pot veure en el seu nombre mitjà de suborganitzacions[4]. D'una banda trobem casos com el d'Itàlia o el d'Hongria, en el qual els partits tenen una mitjana de 2,8 suborganitzacions; mentre que a l'altre extrem, Estats com Dinamarca o la República Txeca en tenen únicament 0,6. En el cas de Catalunya, aquest valor és d'1, fet que la situa per sota de la mitjana general d'1,6 suborganitzacions per partit polític.

Conclusions

A l'inici d'aquest article plantejàvem múltiples qüestions sobre el funcionament intern del sistema de partits polítics catalans en comparació al d'altres democràcies representatives. Un cop analitzats els diferents indicadors podem afirmar que, malgrat aquest sistema no mostra cap anomalia destacable respecte els del conjunt d'Estats observats, sí que presenta les següents particularitats:

- Pel que fa als recursos, ens trobem amb un sistema que té un cost per a l'electorat inferior a la mitjana i on el finançament dels partits depèn, principalment de fons públics. Tanmateix, el nombre de personal del que disposen els partits, així com els seus nivells relatius d'afiliació, són propers als de la mitjana de la resta de sistemes observats. Aquestes dades suposen que l'índex de fortalesa interna sigui lleugerament negatiu i per sota de la mitjana global.

- En referència a la seva estructura i funcionament intern, hem vist com el sistema de partits català és un dels que presenta una xifra de suborganitzacions associades als partits més baixes. A més, també és un dels sistemes en el qual els partits celebren congressos o assemblees en menor freqüència.

BIBLIOGRAFIA

Poguntke, Thomas, Susan E. Scarrow i Paul D. Webb, amb Elin H. Allern, Nicholas Aylott, Ingrid van Biezen, Enrico Calossi, Marina

Costa Lobo, William P. Cross, Kris Deschouwer, Zsolt Enyedi, Elodie Fabre, David M. Farrell, Anika Gauja, Eugenio Pizzimenti, Petr Kopecký, Ruud Koole, Wolfgang C. Müller, Karina Kosiara-Pedersen, Gideon Rahat, Aleks Szczerbiak, Emilie van Haute, i Tània Verge (2016). "Party rules, party resources and the politics of parliamentary democracies: How parties organize in the 21st century". *Party Politics* 22 (6): 661-678.

Van Biezen, Ingrid, Mair, Peter i Poguntke, Thomas (2011). "Going, going, ... gone? The decline of party membership in contemporary Europe". *European Journal of Political Research*, Volume 51, Issue 1: (24-56).

NOTES

[1] Entenem per suborganitzacions aquelles organitzacions que disposen d'una personalitat jurídica pròpia diferenciada a la del partit polític, malgrat tenir una vinculació amb aquest mateix partit.

[2] En aquest sentit, vegi's, per exemple: (Van Biezen, Mair i Poguntke 2011)

[3] En l'estudi dut a terme pel PPDB Project i publicat per (Poguntke, Scarrow i Webb, 2016), es fa esment que molts partits no volen facilitar aquesta dada, per aquesta raó en aquest indicador únicament es disposa d'informació referent a 14 casos.

[4] El conjunt d'indicadors que s'analitzaran a continuació es troben disponibles, en format de visors web interactius, a la pàgina web de l'OPCAT, a la secció "Catalunya comparada": <http://www.upf.edu/web/opcat/catalunya-comparada>